
Kartläggning av skyddsvärda träd på
fastigheterna Kalleberga 8:197 med
flera, Ronneby kommun
- inför planarbete

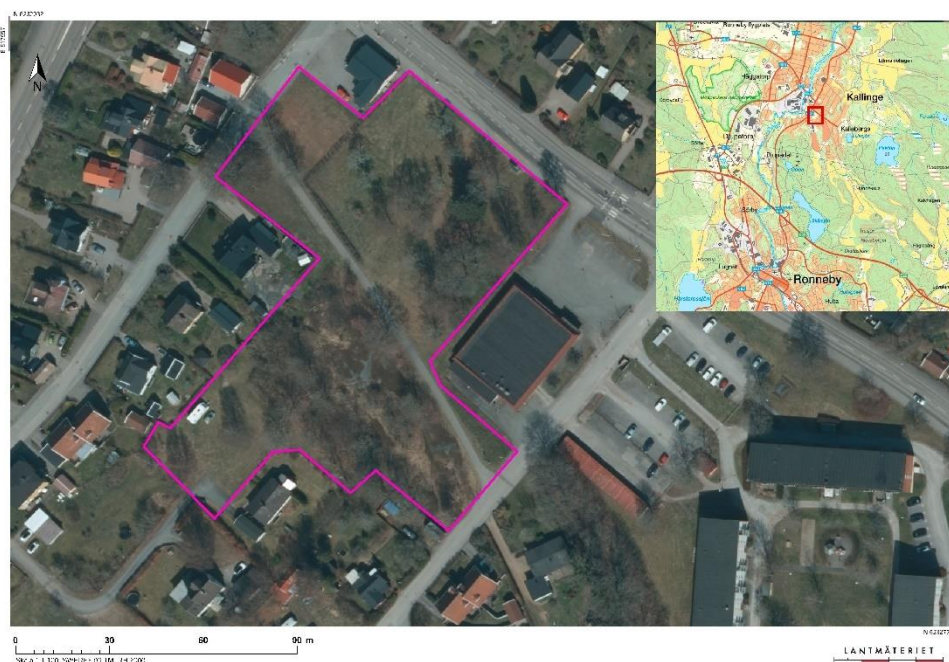
Titel: Kartläggning av skyddsvärda träd på fastigheterna Kalleberga 8:197 med flera, Ronneby kommun-
inför planarbete
Beställare: Ronneby kommun
Projektansvarig: Nanny Strand, Ronneby kommun
Författare: Pia Hertonsson, Bettina Ekdahl, Ekoll AB
Foton: Ekoll AB
Kartor: Pia Hertonsson, Ekoll AB
Bakgrundskartor: © Lantmäteriet
Omslagsbild: Hålighet i en gammal apel (*Malus domestica*; ID-nummer 9, figur 2)

Innehåll

Bakgrund.....	4
Metodik.....	4
Skyddsvärda träd – definition.....	4
Särskilt skyddsvärda träd – definition.....	5
Resultat	5
Kartlagda skyddsvärda träd.....	5
Samlad bedömning.....	8
Bilaga 1. Trädegenskaper.....	10
Bilaga 2 – ID-foto	11

Bakgrund

Ekoll AB har på uppdrag av Ronneby kommun kartlagt skyddsvärda träd på fastigheterna Kalleberga 8:197, Kalleberga 8:16 samt Kalleberga 8:212 i Kallinge tätort, Ronneby kommun där kommunen har för avsikt att anlägga nya bostäder (figur 1). Syftet med kartläggningen är att peka ut skyddsvärda träd som är av betydelse för biologisk mångfald och även att peka ut träd som omfattas av skydd, exempelvis generellt biotopskydd, samt vilka träd som kan vara av betydelse för skyddade arter. Inventerat område består dels av en parkliknande miljö, dels ett mindre hållmarksområde. Kartläggningens resultat utgör underlag för det fortsatta detaljplanarbetet så att skyddsåtgärder kan vidtas under detaljplanarbetet och under byggfasen för att undvika skador på skyddsvärda träd.

Figur 1. Översikt över inventeringsområdet och hur det ligger i förhållande till Kallinge och Ronneby.

Metodik

Inventeringen genomfördes den 11 augusti 2023 genom att ströva igenom hela det berörda området (figur 1) och identifiera skyddsvärda träd (se definitioner nedan). Samtliga förekommande skyddsvärda träd och deras karaktärer bedömdes och trädens position koordinatsattes med en noggrannhet på ± 4 m. ID-foto togs av varje inmätt träd.

Skyddsvärda träd – definition

Skyddsvärda träd är träd som har ett särskilt värde för biologisk mångfald. Organismer som kan vara knuta till skyddsvärda träd och som använder dessa som livsmiljö är vedlevande insekter, kryptogamer (mossor, lavar och svampar), fladdermöss som kan ha daggömmen och yngelkolonier i hålträd samt födosökande och hålhäckande fåglar.

Metoden för denna kartläggning av skyddsvärda träd baseras dels på Naturvårdsverkets manual för inventering av skyddsvärda träd i kulturlandskapet, dels Skogsstyrelsens handbok för nyckelbiotopsinventering som innehåller riktlinjer för hur skyddsvärda träd identifieras. Metoden går ut på att identifiera egenskaper hos träden som gynnar biologisk mångfald. Följande egenskaper hos ett träd räknas som positiva för biologisk mångfald:

- *Grov stamdiameter* – olika trädarter har olika minimi-mått för vad som räknas som grovt: bok och ek ≥ 80 cm, tall och gran ≥ 70 cm, övriga träd ≥ 60 cm (med undantag för några arter där diametern kan vara mindre). Stamdiameter mäts i brösthöjd.
- *Död ved* – Förekomst av död ved i stam eller krona skapar livsmiljöer för vedlevande insekter.
- *Mulm* – Förekomst av mulm skapar livsmiljöer för vedlevande insekter.
- *Håligheter* – i stam eller grenar skapar livsmiljöer för vedlevande insekter, hålhäckande fåglar och fladdermöss.
- *Sav* – savande träd ger föda åt flera insektsgrupper
- *Svampangrepp* – vedsvampar skapar livsmiljöer för vedlevande insekter i ved genom sin nedbrytning. Fler vedsvampar är rödlistade.
- *Gammalt träd* – definieras här som träd som uppnått biologisk mogen ålder och som därmed inte befinner sig i starkt växande fas. Trädets exakta ålder är alltså inte den avgörande faktorn utan trädets egenskaper som det får med åldern exempelvis grov barkstruktur och ett knotigt växtsätt med knotiga grenar och kronform.
- *Socket* – en välutvecklad socket skapar strukturer för exempelvis kryptogamer att växa på.
- *Solexponerat träd* – gäller för trädarter vars artgrupper som är knutna till trädslaget gynnas av solexponering, exempelvis tall och ek. Kriteriet används då något av övriga kriterier är uppfyllt.
- *Naturvårdsarter* – förekomst av naturvårdsarter: rödlistade arter, fridlysta arter, signalarter.
- *Vidkroningt träd* - ≥ 18 m för ädellövträd, ≥ 12 m för triviallövtred och ≥ 10 m för barrträd. Kriteriet används då något av övriga kriterier är uppfyllt.

Särskilt skyddsvärda träd – definition

Naturvårdsverket har en definition för så kallade *särskilt* skyddsvärda träd vars egenskaper har mycket stor betydelse för mångfalden eftersom dessa typer av träd ofta är ovanligt förekommande i landskapet. Både levande och döda träd ingår i definitionen som delas upp i tre kriterier:

1. *Jätteträd* – träd grövre än en meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd.
2. *Mycket gamla träd* – gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år.
3. *Grova hålträd* – träd grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hålighet i huvudstam

Resultat

Kartlagda skyddsvärda träd

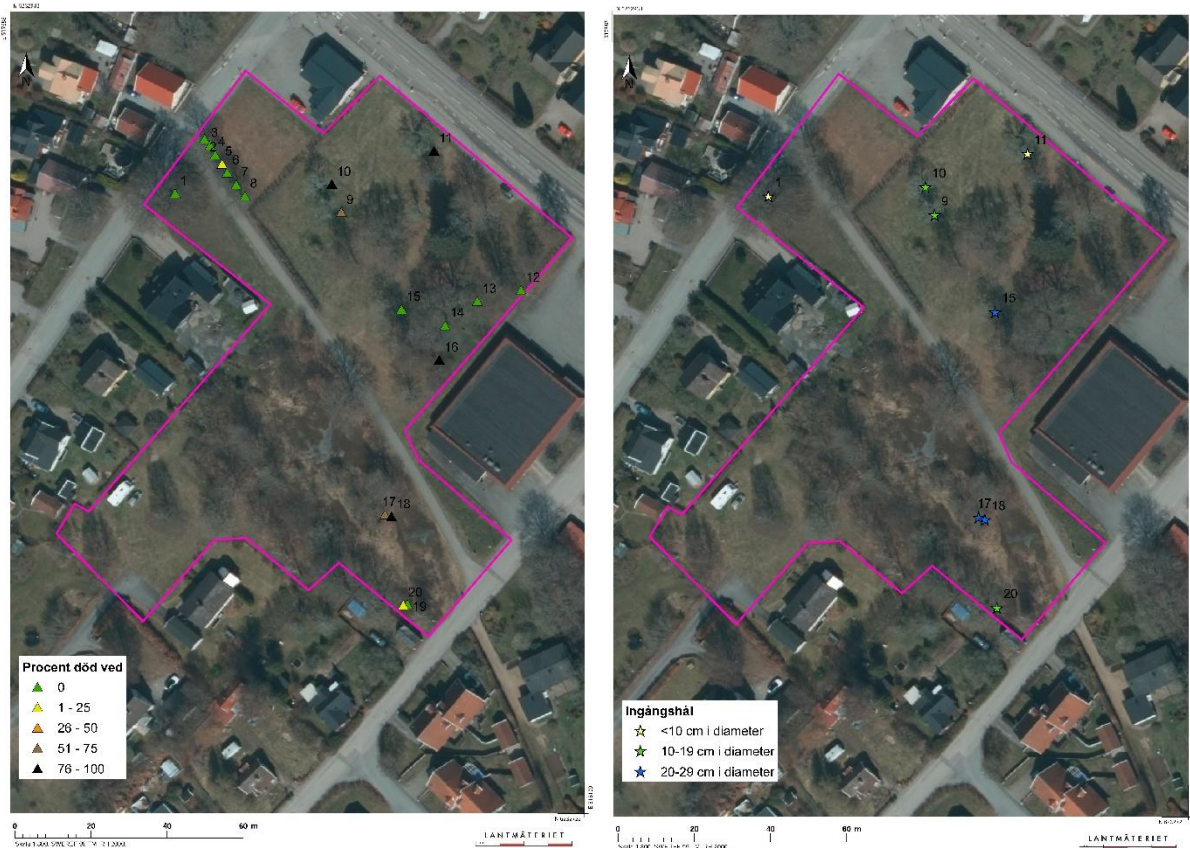
Totalt 18 skyddsvärda träd, 1 högstubbe och 1 stubbe har kartlagts inom inventeringsområdet (figur 2, tabell 1). Två av träden klassas som *särskilt* skyddsvärda träd enligt Naturvårdsverkets definition. Tabell 1 beskriver träden och dess skydd. I bilaga 1 finns en mer utförlig tabell vilka egenskaper som identifierats för respektive träd som gör dem skyddsvärda. ID-foton på alla träd finns i bilaga 2 där ID-numret i figur 1 och tabell 1 matchar ID-numret under respektive foto i bilaga 2. I sandiga jordar inkluderas tre kronbredder av marken kring alléen av det generella biotopskyddet enligt Naturvårdsverkets handledning. Därför är området kring allén avgränsat en bit utanför trädens kronbredd i figur 2.

Figur 2. Inmätta skyddsvärda träd inom inventeringsområdet. Det generella biotopskyddet gäller en mindre allé. Området är avgränsat en bit utanför trädens kronbredd eftersom trädens rotsystem inkluderas i skyddet enligt Naturvårdsverkets handledning.

Tabell 1. Förekomst av skyddsvärda träd och deras karaktärer. Mer detaljerad information finns i Bilaga 1.

ID nr	Art	Egenskaper som gör trädet skyddsvärt	Särskilt skyddsvärt	Lagligt skydd
1	Bok	Mycket grovt, mycket gammalt, mindre håligheter i kronan.	Ja	Kan fungera som livsmiljö för skyddade arter, omfattas i så fall av skydd enligt fridlysningsbestämmelserna.
2	Skogslönn	Inga skyddsvärda egenskaper men skyddat enligt lag.		Generellt biotopskydd (Allé)
3	Skogslönn	Inga skyddsvärda egenskaper men skyddat enligt lag.		Generellt biotopskydd (Allé)
4	Skogslönn	Inga skyddsvärda egenskaper men skyddat enligt lag.		Generellt biotopskydd (Allé)
5	Skogslönn	Inga skyddsvärda egenskaper men skyddat enligt lag.		Generellt biotopskydd (Allé)
6	Skogslönn	Inga skyddsvärda egenskaper men skyddat enligt lag.		Generellt biotopskydd (Allé)
7	Skogslönn	Inga skyddsvärda egenskaper men skyddat enligt lag.		Generellt biotopskydd (Allé)
8	Skogslönn	Inga skyddsvärda egenskaper men skyddat enligt lag.		Generellt biotopskydd (Allé)
9	Apel	Förekomst av håligheter, död ved och mulm. Gammalt		
10	Apel	Förekomst av håligheter, död ved och mulm. Gammalt	Ja	
11	Apel	Förekomst av håligheter, död ved och mulm. Gammalt		
12	Vårtbjörk	Grovt		
13	Skogslönn	Grovt		
14	Skogslönn	Grovt		
15	Vårtbjörk	Grovt. Förekomst av mulm i stammen bas, koloni av blanksvart trämyra		
16	Stubbe	Död ved. Blanksvart trämyra		
17	Oxel	Håligheter		
18	Oxel	Högstubbe. Grovt och gammalt. Förekomst av håligheter, död ved och mulm.		
19	Skogslönn	Grovt		
20	Ask	Rödlistad trädart (starkt hotad, EN), håligheter och mulmförekomst		

Figur 3. Karta över hur mycket död ved träden har (till vänster) samt funna hålträd inklusive storlek på ingångshål (till höger). Träd med död ved och håligheter är värdefulla för biologisk mångfald och träd med håligheter kan alla fungera som daggömma åt fladdermöss.

Samlad bedömning

Utpekade skyddsvärda träd har ett värde för biologisk mångfald. Trädens egenskaper som gör dem skyddsvärda är exempelvis ålder, förekomsten av död ved och håligheter. Två träd pekades ut som särskilt värdefulla, den gamla grova boken (ID-nummer 1, figur 1, tabell 1, bilaga 1 och 2) samt en död apel med förekomst av död ved, håligheter och mulm (ID-nummer 10, figur 1, tabell 1, bilaga 1 och 2). Ett exemplar av den rödlistade asken (EN) hittades också (ID-nummer 20, figur 1, tabell 1, bilaga 1 och 2). Den är starkt hotad på grund av svampsjukdomen askskottsjuka som sprids med vinden. Just denna ask var relativt frisk (vitalitet 80%) vilket gör den skyddsvärd.

Området hade flertalet grova träd vilka är viktiga för den biologiska mångfalden. Idag finns få gamla och grova träd i det brukade skogslandskapet. Denna typ av träd återfinns i stället ofta i parker och grönområde i tätorter. Gamla grova träd är därför viktiga att bevara så långt som möjligt, även efter att de dött. Det är önskvärt att träd som eventuellt avverkas under byggfasen lämnas kvar inom området som faunadepåer. Faunadepåer är samlingar av ved, kvistar eller sten som kan fungera som livsmiljö för olika artgrupper. Murken ved är en bristvara i landskapet och är av vikt för vedlevande insekter vars larver gräver gångar i veden. Även svampar, mossor och lavar är beroende av ved. Fåglar kan dra nytta av faunadepåer där de kan leta efter föda i form av småkryp. Samlingar av ved, kvistar eller sten kan även fungera som gömslen och övervintringsplatser för smådjur såsom igelkottar, gnagare, grod- och kräldjur. Helst ska faunadepåer placeras i ett solbelyst läge eftersom värme gynnar flertalet arter. Faunadepåer behöver ingen särskild skötsel men när veden så småningom murknat kan det vara bra att fylla på med ny ved.

Omkring 40% av träden (figur 3) hade död ved och/eller håligheter och mulm. Död ved, håligheter och mulm kan vara av betydelse för vedlevande insekter, fladdermöss och hålhäckande fåglar. Inga observationer av fladdermöss (alla svenska arter är fridlysta enligt 4 a § Artskyddsförordningen) finns rapporterade på Artportalen sedan tidigare i och kring Kallinge, men flera arter förekommer inom spridningsavstånd. Alla träd med håligheter (figur 3) borde därför kunna fungera som daggömma åt fladdermöss. Däremot inte som yngelkolonier eller övervintringsplatser. Utöver fladdermöss bedöms vedlevande insekter inklusive ekoxe (fridlyst enligt 6 § Artskyddsförordningen), som är rapporterad i närheten inom spridningsavstånd, kunna nyttja i de gamla lövträden i området (för ekoxe gäller detta särskilt den särskilt skyddsvärda boken, ID-nummer 1). Förutom hålträden hittades även en stubbe som bland annat hade en koloni av blanksvart trämyra (ID-nummer 16, figur 1, tabell 1, bilaga 1 och 2). Även den intilliggande vårtbjörken (ID-nummer 15, figur 1, tabell 1, bilaga 1 och 2) hade en koloni av blanksvart trämyra. Blanksvart trämyra är en av Skogsstyrelsen utpekad signalart som indikerar att träden har relativt lång kontinuitet och skyddsvärda lövträd av betydelse för biologisk mångfald (vedlevande insekter).

Utifrån vad Ekoll kunde bedöma utgör inga av undersökta träden i dagsläget någon risk för människor (fallande grenar eller motsvarande) på grund vitalitet eller sjukdomar, men det bör noteras att Ekoll inte är utbildade arborister.

Bilaga 1. Trädegenskaper

De skyddsvärda trädens egenskaper. Koordinatsystem SWEREF99 15 00 (noggrannhet $\pm 1-4$ meter). ID nr överensstämmer med ID-numren på kartan i figur 1 och med ID-numren på ID-foton av träden i Bilaga 2.

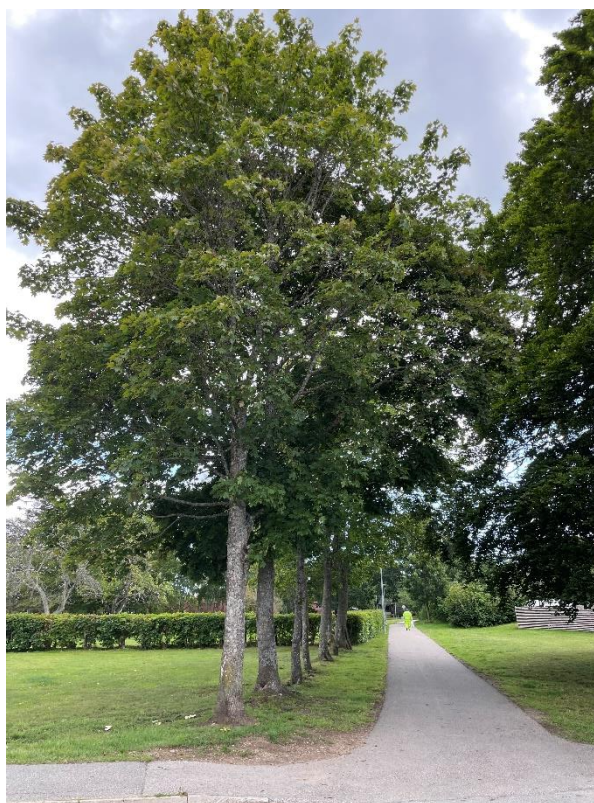
ID nr	Art	Latin	X	Y	Åldersfas	Beräknad livslängd	Vitalitet- % levande träd	Stamdiameter (cm)	Diameter ingångshål	Mulm	Särskilt skyddsvärt	Lagligt skydd
1	Bok	<i>Fagus sylvatica</i>	168038	6235379	Mycket gammalt	400	100	160	<10 cm	Ej möjlig att bedöma	Ja	Ev. skydd enligt fridlysningsbestämmelserna
2	Skogslönn	<i>Acer platanoides</i>	168045	6235393	Vuxet	150	100	30				Generellt biotopskydd
3	Skogslönn	<i>Acer platanoides</i>	168047	6235392	Vuxet	150	100	35				Generellt biotopskydd
4	Skogslönn	<i>Acer platanoides</i>	168048	6235389	Vuxet	150	100	19				Generellt biotopskydd
5	Skogslönn	<i>Acer platanoides</i>	168050	6235387	Vuxet	150	90	19				Generellt biotopskydd
6	Skogslönn	<i>Acer platanoides</i>	168051	6235384	Vuxet	150	100	25				Generellt biotopskydd
7	Skogslönn	<i>Acer platanoides</i>	168054	6235381	Vuxet	150	100	30				Generellt biotopskydd
8	Skogslönn	<i>Acer platanoides</i>	168056	6235378	Vuxet	150	100	40				Generellt biotopskydd
9	Apel	<i>Malus domestica</i>	168081	6235374	Gammalt	100	40	50	10–19 cm	<10 L		
10	Apel	<i>Malus domestica</i>	168079	6235381	Gammalt	100	0	50	10–19 cm	<10 L	Ja	
11	Apel	<i>Malus domestica</i>	168106	6235390	Gammalt	100	0	45	<10 cm	10 L - 1 m ³		
12	Vårtbjörk	<i>Betula pendula</i>	168129	6235354	Vuxet	150	100	60				
13	Skogslönn	<i>Acer platanoides</i>	168117	6235351	Vuxet	150	100	70				
14	Skogslönn	<i>Acer platanoides</i>	168109	6235344	Vuxet	150	100	80				
15	Vårtbjörk	<i>Betula pendula</i>	168097	6235348	Vuxet	150	100	50	20–29 cm	10 L - 1 m ³		
16	Stubbe	-	168107	6235335			0					
17	Oxel	<i>Sorbus intermedia</i>	168093	6235295	Vuxet	100	40	25	20–29 cm	10 L - 1 m ³		
18	Oxel	<i>Sorbus intermedia</i>	168095	6235294	Gammalt	100	20	60	20–29 cm	10 L - 1 m ³		
19	Skogslönn	<i>Acer platanoides</i>	168099	6235271	Vuxet	150	100	52				
20	Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	168098	6235271	Vuxet	500	80	25	10–19 cm	<10 L		

Bilaga 2 – ID-foto

Objekt nr motsvarar ID-nummer i figur 1–3 samt tabell 1 och bilaga 1.

Objekt nr: 1

Objekt nr: 2–8

Objekt nr: 9

Objekt nr: 10

Objekt nr: 11

Objekt nr: 12

Objekt nr: 13-15

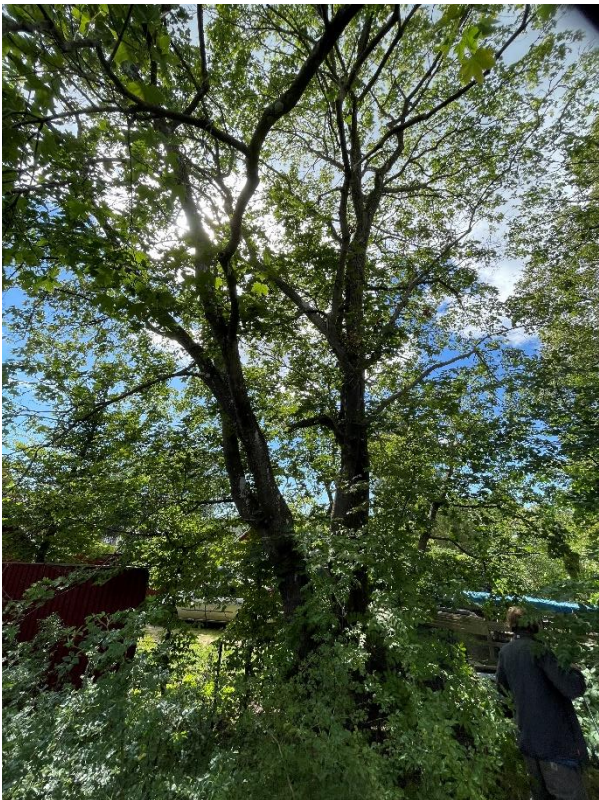
Objekt nr: 16

Objekt nr: 17

Objekt nr: 18

Objekt nr: 19

Objekt 20